AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ
AZƏRBAYCAN DÖVLƏT MƏDƏNİYYƏT VƏ İNCƏSƏNƏT UNİVERSİTETİ

Professor-müəllim heyətinin etik davranış qaydaları

1. Ümumi müddəalar

1.1. Etik davranış qaydaları professor-müəllim heyətinin etik davranış prinsiplərini və onlara uyğun tələbləri, təhsil prosesi iştirakçılarının qarşılıqlı münasibətlərinin xüsusiyyətlərini müəyyən edir və onları tənzimləyir.

1.2. Bu Qaydalar Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2013-cü il 24 oktyabr tarixli 13 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası” və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 5 sentyabr tarixli 2421 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Korrupsiyaya qarşı mübarizəyə dair 2012-2015-ci illər üçün Milli Fəaliyyət Planı”na uyğun olaraq hazırlanmışdır.

1.3. Bu qaydaların tətbiqində əsas məqsəd ADMİU-da sağlam işgüzar durumun bərqərar olması, vətəndaşların təhsil müəssisəsinə və professor-müəllim heyətinə etimadının artırılması, təhsil müəssisələrinin idarə olunmasında valideynlərin və cəmiyyətin daha yaxından iştirakının təmin edilməsi, təhsil müəssisələrinin fəaliyyətində səmərəliliyin və şəffaflığın artırılması, təhsil müəssisəsində korrupsiya hallarının və maraqların toqquşmasının qarşısının alınması və professor-müəllim heyəti nüfuzunun yüksəldilməsinə nail olmaqdan ibarətdir.

2. Etik davranış prinsipləri və onlara uyğun tələblər

2.1. Professor-müəllim heyəti peşə fəaliyyətində aşağıdakı etik davranış prinsiplərini gözləməli və müvafiq tələblərə ciddi şəkildə əməl etməlidir:

2.2. Qanunun aliliyi – professor-müəllim heyəti vəzifə funksiyalarının icrası zamanı Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası, Azərbaycan Respublikasının qanunları, habelə Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrin tələblərinə, insan hüquqlarına və demokratik prinsiplərə əməl etməyə borcludur.

2.3. Vicdanlılıq – professor-müəllim heyəti cəmiyyət və dövlətin maraqları naminə öz peşə fəaliyyətini keyfiyyətlə və səmərəli yerinə yetirməyə borcludur. Professor-müəllim heyəti

bütün hallarda hər bir şəxs üçün vicdanlılıq nümunəsi olmalıdır.

2.4. Peşəkarlıq və fərdi məsuliyyət – professor-müəllim heyəti öz fəaliyyətini Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən olunmuş vəzifələr çərçivəsində peşəkar səviyyədə yerinə yetirməyə borcludur və vəzifə funksiyalarının keyfiyyətlə yerinə yetirilməməsinə görə intizam məsuliyyəti daşıyır. Professor-müəllim heyəti peşəkar fəaliyyəti və şəxsi nümunəsi ilə təhsilalanların, valideynlərin, cəmiyyətin təhsil sisteminə, təhsil müəssisəsinə və təhsil işçilərinə inamını artırmalı və möhkəmləndirməlidir.

2.5. Loyallıq – professor-müəllim heyəti onun peşə vəzifəsinə aid olmadığı hallarda işlədiyi və digər təhsil müəssisələrinin, dövlət orqanlarının, onların rektorlarının fəaliyyəti ilə əlaqədar (qanunsuz fəaliyyət istisna olmaqla) tənqidi ictimai mülahizələrdən, çıxışlardan və onların fəaliyyətinə ictimai qiymət verilməsindən çəkinməlidir. Professor-müəllim heyəti peşə fəaliyyəti zamanı adına və nüfuzuna, habelə təhsil müəssisəsinin işgüzar nüfuzuna xələl gətirə biləcək hərəkətlərə yol verməməlidir.

2.6. Mədəni davranış – professor-müəllim heyəti təhsilalanlarla, rektor və həmkarları ilə davranışında nəzakətli, xeyirxah, diqqətli və təmkinli olmalıdır. Professor-müəllim heyəti peşə fəaliyyəti ilə əlaqədar iradları, tənqidi fikirləri qəbul etməli, qiymətləndirməli və onlardan düzgün nəticə çıxarmalıdır. Professor-müəllim heyəti səmimi, çalışqan, intizamlı, təşəbbüskar olmalı, xarici görkəminə, geyiminə xüsusi fikir verməli, hər zaman səliqəli olmalıdır.

2.7. Qərəzsizlik – professor-müəllim heyəti peşə vəzifəsini yerinə yetirərkən qərəzsiz olmalı, irqinə, etnik mənsubiyyətinə, dilinə, cinsinə, sosial mənşəyinə, dinə münasibətinə, əqidəsinə, ictimai mənsubiyyətinə görə təhsilalanlara və təhsil prosesinin digər iştirakçılarına fərq qoymamalıdır. Professor-müəllim heyəti özünün və ya maraqlı şəxslərin mənafelərinin vəzifə funksiyalarının icrası zamanı ona təsir etməsinə yol verməməli və buna şərait yaratmamalıdır. Professor-müəllim heyəti öz peşə vəzifəsi və səlahiyyətlərindən kənar məsələlərə müdaxilə etməməlidir.

2.8. İctimai etimad – professor-müəllim heyəti peşə nüfuzunu möhkəmləndirməyə, adını, şərəf və ləyaqətini uca tutmağa borcludur. Professor-müəllim heyəti etik davranış qaydalarını pozduğu halda pozuntunu tez bir zamanda aradan qaldırmalı, ictimai etimadın bərpasına çalışmalıdır. Professor-müəllim heyəti ADMİU-nun fəaliyyəti barədə kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələrinin qanunla müəyyən edilmiş qaydada doğru məlumatlanmasına kömək göstərməlidir.

2.9. Konfidensiallıq – Qanunla nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, professor-müəllim heyəti peşə vəzifələrinin icrası ilə bağlı təhsilalanların, onların valideynlərinin, habelə həmkarlarının şəxsi həyatı barədə ona məlum olan məlumatların konfidensiallığını təmin etməlidir.

3. Professor-müəllim heyətinin şəxsiyyəti

3.1. Professor-müəllim heyəti təhsil sahəsində dövlət siyasətinin həyata keçirilməsində iştirak edir, təhsil proqramlarının təhsilalanlar tərəfindən mənimsənilməsini təmin edir.

3.2. Professor-müəllim heyəti təhsilalanlarda fəal vətəndaş mövqeyi formalaşdırır, onları vətənpərvərlik, azərbaycançılıq və dövlətçilik ruhunda tərbiyə edir, müstəqil həyata və əmək fəaliyyətinə hazırlayır.

3.3. Professor-müəllim heyəti əlavə təhsil və özünütəhsil yolu ilə ixtisasını, elmi-pedaqoji və peşəkarlıq səviyyəsini daim artırır, təhsilin nəticə və göstəriciləri üzrə araşdırma və təhlillər aparır, keyfiyyətin yüksəldilməsi və nailiyyətlərin əldə edilməsi üçün təkliflərlə çıxış edir.

3.4. Professor-müəllim heyəti novatordur, innovasiya və yeni tədris texnologiyalarını mənimsəyir və öz təcrübəsində tətbiq edir.

3.5. Professor-müəllim heyəti gənc nəslə milli və bəşəri dəyərləri aşılamaqla təhsilalanların mədəni inkişafı prosesində birbaşa iştirak edir.

3.6. Professor-müəllim heyəti təhsilalanlara keyfiyyətli təhsil verməklə peşəsinə olan ictimai etimad və hörməti doğruldur.

3.7. Professor-müəllim heyəti pedaqoji etika və əxlaq normalarına riayət edir, müəllim nüfuzunu yüksək tutur, ziyalılıq nümunəsi göstərir.

3.8. Professor-müəllim heyəti şəxsi nümunəsi ilə təhsilalanlara Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunlarına, dövlət rəmzlərinə, Azərbaycan xalqının tarixinə, mədəniyyətinə, dilinə, adət və ənənələrinə, milli və ümumbəşəri dəyərlərə, cəmiyyətə, ətraf mühitə hörmət və qayğı hissi aşılayır.

3.9. Professor-müəllim heyəti təhsilalanların şərəf və ləyaqətinə hörmətlə yanaşır, əsassız mühakimələrə yol vermir, obyektivlik və qərəzsizlik nümayiş etdirir.

3.10. Professor-müəllim heyəti peşə fəaliyyəti dövründə maraqların toqquşmasına yol vermir və vəzifə səlahiyyətlərindən şəxsi maraqları üçün istifadə etmir.

3.11. Professor-müəllim heyəti bilərəkdən yalan, təhrif olunmuş, yaxud öz şəxsi marağı naminə həmkarının vəziyyətini pisləşdirən və ya yaxşılaşdıran məlumat verilməsinə görə intizam məsuliyyəti daşıyır.

3.12. Professor-müəllim heyəti ADMİU-nun əmlakından səliqəli və səmərəli istifadə edir, onu qoruyur. Professor-müəllim heyəti ADMİU-ya məxsus əmlakdan (sinif otağı, tədris resursları, telefon, kompüter, mebel və s.) şəxsi maraqları üçün istifadə etmir.

3.13. Professor-müəllim heyəti icra və əmək intizamına riayət edir, iş vaxtında kənar işlərlə məşğul olmur, üzrsüz səbəbdən işdən yayınmır.

3.14. Professor-müəllim heyəti şəxsi həyatında milli əxlaq və ictimai davranış normalarına riayət edir.

4. Təhsilalanlarla münasibət

4.1. Professor-müəllim heyəti təhsilalanlarla münasibətdə qarşılıqlı hörmətə əsaslanan ünsiyyət tərzi seçməlidir.

4.2. Professor-müəllim heyəti özünə və təhsilalanlara qarşı tələbkar olmalı, bu tələbkarlıq əsaslı və müsbət xarakter daşımalıdır.

4.3. Professor-müəllim heyəti təmkinli davranmalı və hər bir vəziyyətdə özünü ələ almağı bacarmalıdır.

4.4. Professor-müəllim heyəti təhsilalanlarda müsbət keyfiyyətlərin formalaşması və inkişafına təkan verəcək müasir təlim texnologiyaları və strategiyalarından istifadə etməlidir.

4.5. Professor-müəllim heyəti hər bir təhsilalanın sağlamlığını və rifahını düşünərək, onları zərərli vərdişlərdən çəkindirməlidir.

4.6. Professor-müəllim heyəti təhsilalanların fəaliyyəti, nailiyyətləri, bilik, bacarıq və səriştələrinin qiymətləndirilməsində obyektiv və qərəzsiz olmalı, təhsilalanlarda özünə inam hissini möhkəmləndirməli və motivasiyanı yüksəltməlidir. Təhsilalanlara verilən qiymətin qərəzli şəkildə azaldılmasına və ya əsassız olaraq artırılmasına yol verməməlidir.

4.7. Professor-müəllim heyəti təhsilalanlara qarşı xeyirxah və ədalətli olmalı, onlara qarşı haqsızlığa yol verdikdə səhvini etiraf etməyi bacarmalı, onun nəticələrini aradan qaldırmağa çalışmalıdır.

4.8. Professor-müəllim heyəti hər zaman nitqinə fikir verməli, nitqində kobud və təhqiredici sözlər işlətməməlidir.

4.9. Professor-müəllim heyəti təhsilalanlara qarşı fiziki zor işlətməməli, onların şərəf və ləyaqətini alçaldan hərəkətlərə (və ya hərəkətsizliyə) yol verməməlidir.

4.10. Professor-müəllim heyəti təhsilalanlar tərəfindən ona verilən şəxsi məlumatların məxfiliyini qorumalıdır.

4.11. Professor-müəllim heyəti öz vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadəyə yol verməməlidir.

4.12. Professor-müəllim heyəti peşə fəaliyyətini yerinə yetirmək müqabilində təhsilalanlardan hər hansı maddi və qeyri-maddi nemətlər tələb etməməlidir.

5. Kollektivə münasibət

5.1. Professor-müəllim heyəti arasında münasibət əməkdaşlıq və qarşılıqlı hörmət prinsipinə əsaslanmalıdır. Professor-müəllim heyəti yalnız şəxsi nüfuzunu deyil, ADMİU-nun və həmkarlarının da nüfuzunu qorumalıdır. Təhsilalanlar və digər şəxslər qarşısında professor-müəllim heyətinin öz həmkarını təhqir etməsi və zor tətbiq edilməsi yolverilməzdir.

5.2. Professor-müəllim heyəti öz həmkarının peşəkar baxış və fikirlərinə hörmətlə yanaşmalıdır.

5.3. Professor-müəllim heyəti pedaqoji münasibətlərdə ADMİU-nun fəaliyyətinə mənfi təsir göstərən mübahisə və münaqişələrə yol verməməli, yaranmış mübahisə və münaqişəni konstruktiv həll etməyə çalışmalıdır.

5.4. Professor-müəllim heyəti ümumi vəzifələrin icrasına və əməkdaşlığa mane olacaq rəqabətə yol verməməlidir.

5.5. Professor-müəllim heyəti həmkarlarının fəaliyyətini düzgün qiymətləndirməli, onların səhvlərinə göz yummamalı, fikir və baxışlarına yönəlmiş tənqidləri təhqirə çevirməməlidir, tənqid əsaslandırılmış, dəqiq və xoşniyyətli olmalıdır.

5.6. Professor-müəllim heyəti öz fəaliyyəti ilə işlədiyi kollektivin nüfuzunun artmasına çalışmalıdır.

6. Professor-müəllim heyətinin rektorla münasibəti

6.1. Professor-müəllim heyəti ADMİU Rektorunun qanunauyğun yazılı əmrlərini, sərəncamlarını və ya şifahi tapşırıqlarını yerinə yetirməyə borcludur.

6.2. Professor-müəllim heyəti rektor tərəfindən ona verilən əmrin və tapşırığın qanuna və ya digər normativ hüquqi akta zidd olmasına əmindirsə, o, həmin əmri və ya tapşırığı yerinə yetirməkdən imtina edə bilər. Bu barədə yazılı əsaslandırmanı birbaşa rektora və ya yuxarı orqana təqdim etməlidir.

6.3. Rektorun qanuni göstərişlərinin professor-müəllim heyəti tərəfindən yerinə yetirilməməsi intizam məsuliyyətinə səbəb olur.

6.4. Professor-müəllim heyəti ilə rektorun arasındakı münasibətlər qarşılıqlı hörmət əsasında qurulmalıdır.

6.5. Professor-müəllim heyəti rektora öz həmkarları barədə bilərəkdən yalan və ya təhrif olunmuş məlumatlar verməməli, məlumatı verməzdən əvvəl bütün imkanlardan istifadə edərək onun düzgün olub-olmamasını müəyyən etməlidir.

7. Valideyn və ya digər qanuni nümayəndələrlə münasibət

7.1. Professor-müəllim heyəti valideyn və ya digər qanuni nümayəndələrin hüquqlarını bilməli, onlara təhsilalanlarla bağlı tövsiyələr verməli, valideyn və övladlar arasında yaranan mübahisə və münaqişələrin həllində yardımçı olmalıdır.

7.2. Professor-müəllim heyəti tərəfindən valideynlərin qanunazidd hərəkətlərə sövq edilməsi yolverilməzdir.

7.3. Professor-müəllim heyəti valideyn və ya digər qanuni nümayəndələrlə hörmətlə və nəzakətlə davranmalıdır.

7.4. Valideyn və ya digər qanuni nümayəndələrlə münasibətlər təhsilalanlarla münasibətlərə və onların nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsinə təsir göstərməməlidir.

7.5. Valideyn və ya digər qanuni nümayəndələr tərəfindən könüllü və qanunvericiliklə qadağan olunmayan üsullarla ADMİU-ya edilmiş yardım, professor-müəllim heyəti- təhsilalan münasibətlərinə və nailiyyətlərin qiymətləndirilməsinə təsir göstərməməlidir.

8. Professor-müəllim heyəti və cəmiyyət

8.1. Professor-müəllim heyəti milli-mənəvi dəyərlərin, mədəni irsin qoruyucusu missiyasını daşımaqla bərabər cəmiyyətin fəal üzvü olmalıdır.

8.2. Professor-müəllim heyəti hər zaman cəmiyyətə fayda verməyə çalışmalıdır. Yalnız peşə fəaliyyətini həyata keçirərkən deyil, bütün hallarda münaqişələrə və mübahisələrə yol verməməli, problemlərin həllinə, münaqişələrin qarşısınıalmağa çalışmalıdır.

8.3. Professor-müəllim heyəti vətəndaşlıq borcunu dərk etməli və yerinə yetirməli, cəmiyyət üzvləri ilə münasibətlər qurarkən öz şəxsiyyətini qorumalı və mənfi təsir altına düşməməlidir.

9. Etik davranış qaydalarına riayət olunmasının təmin edilməsi

9.1. Professor-müəllim heyəti etik davranış qaydalarına əməl etməyə borcludur.

9.2. Professor-müəllim heyəti tərəfindən etik davranış qaydalarına əməl olunması ADMİU-nun Rektoru tərəfindən təhlil edilir və bu Qaydaların 9.3.6-cı yarımbəndində müəyyənedilmiş tədbirlər görülür.

9.3. Rektor:

9.3.1. Yeni işə qəbul olunan professor-müəllim heyəti bu qaydalarla tanış etməli və pedaqoji kollektivə bu qaydaları izah etməklə müraciət edən hər bir professor-müəllim heyətinə müvafiq tövsiyələr verməlidir.

9.3.2. Professor-müəllim heyətinin davranışının bu qaydalara uyğunluğuna nəzarət etməli və onun təhlilini aparmalıdır.

9.3.3. Öz davranışı ilə bu qaydalara əməl olunmasında nümunə göstərməlidir.

9.3.4. Professor-müəllim heyətini hüquqa və etik normalara zidd olan hərəkətlərə sövq etməməlidir.

9.3.5. Bu qaydaların pozulmasının qarşısının alınması üzrə tədbirlər görməlidir.

9.3.6. Bu qaydaların pozulması hallarının rektorluq və kollektivdə müzakirəsini təşkil

etməli və qayda pozmuş professor-müəllim heyətinin intizam məsuliyyətinə cəlb edilməsi üçün tədbirlər görməlidir.

9.3.7. ADMİU-nun fəaliyyətinə mənfi təsir göstərən mübahisə, münaqişə və maraqların toqquşması hallarının qarşısını vaxtında almalı, yaranmış mübahisə və münaqişəni konstruktiv həll etməyə çalışmalı və nizam-intizam yaratmalıdır.

9.3.8. Bu qaydaların pozulması halları ilə bağlı həyata keçirilmiş tədbirlər barədə kollektivi və ictimaiyyəti iclaslar, yığıncaqlar keçirilməsi və ya media vasitəsilə məlumatlandırmalıdır.

9.3.9. Bu qaydaların pozulmasının nəticələrinin aradan qaldırılması, təhsil müəssisəsinə ictimai etimadın artırılması üçün tədbirlər görməlidir.

9.4. Rektor tərəfindən professor-müəllim heyətinin əməyinin qiymətləndirilməsi həqiqi xidmətlərinə görə olmalı, qərəzsiz və ədalətli formada həyata keçirilməlidir.

9.5. Rektorun professor-müəllim heyətindən peşə vəzifələrinin icrasına aid olmayan və ya şəxsi həyatı haqqında məlumatlar tələb etməsi və yayması, habelə professor-müəllim heyətinin əməyinin keyfiyyətinə və onun karyerasına təsir edəcək məlumatların gizlədilməsi və ya ona təhrif olunmuş məlumatların verilməsi yolverilməzdir.

9.6. Rektor kollektivin etik davranış qaydalarına əməl etməsinə birbaşa məsuliyyət daşıyır.

İstifadə olunmuş hüquqi sənədlər:

1. "Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin Kollegiyasının 2014-cü il 6 noyabr tarixli 1/2 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Müəllimlərin etik davranış Qaydaları"nda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin Kollegiyasının Qərarı: [Elektron resurs]/ 03 may 2015-ci ildə təsdiq edilmişdir (№2/1). – Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi Hüquqi aktların vahid elektron bazası. – URL: https://e-qanun.az/framework/35338
2. "Müəllimlərin etik davranış Qaydaları"nın təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin Kollegiyasının Qərarı: [Elektron resurs]/ 06 noyabr 2014-cü ildə təsdiq edilmişdir (№1/2). – Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi Hüquqi aktların vahid elektron bazası. – URL: https://e-qanun.az/framework/28869